

Asia: VN/30737/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi huoltovarmuuden tavoitteista

Lausunto

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

Huoltovarmuuskeskus esittää johdannon toista kappaletta jatkettavan niin, että se kokonaisuudessaan olisi: ”Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisella tavalla. Tämä heijastuu myös huoltovarmuustoimintaan. Uudet ja vahvistuneet uhat edellyttävät, että huoltovarmuuden turvaamisen ja varautumisen tasoa vahvistetaan. Siviiliyhteiskunnan varautuminen on huomioitava sotilaallisen varautumisen mahdollistajana ja vastinparina: kokonaisturvallisuus toimii vain, jos huoltovarmuustoiminnan tavoite yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden turvaamisesta poikkeusoloissa ja niihin verrattavissa olevissa häiriötilanteissa täyttyy. Siviiliyhteiskunnan kyky toimia sotilaallisen konfliktin oloissa ratkaisee nykyisessä turvallisuusympäristössä myös kokonaismaanpuolustuksen tason. Huoltovarmuuden kehittämisen painopisteen tulee siten lähivuosien aikana olla sotilaalliseen uhkaan ja vakaviin hybridiuhkiin varautumisessa.”

Lausunnot lukuun 2. Huoltovarmuuden toteuttamisen lähtökohdat

Kansallinen ja alueellinen riskiarvio olisi hyvä tuoda esiin tässä luvussa. Riskiarviot ovat kokonaisuutena osa Suomalaisen kokonaisturvallisuuden perustaa, jolloin olisi tärkeä kytkeä Huoltovarmuuden tavoitepäätös näihin dokumentteihin.

Virke: ”Huoltovarmuus on osa yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaista kokonaisturvallisuutta, joka on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli.” on turhaa toistaa ja johdannossa esitetty päätöksen avaava lause: ”Huoltovarmuus on yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden perusta” selittää asian selkeämmin. Jos Yhteiskunnan turvallisuusstrategia halutaan tuoda päätöksessä esiin, sen voi tuoda esiin itsenäisenä ministeriöiden varautumisvastuita kuvaavana dokumenttina.

Huoltovarmuusorganisaatiota esittävä kuva ei enää ole ajantasainen ja siitä puuttuu esim. ”taloushallintopooli”. Myös alueellisissa toimijoissa on tapahtunut muutosta. Nämä esimerkit osoittavat sen, että Huoltovarmuusorganisaatiota ei tulisi kuvata päätöksessä kuvassa käytetyllä tarkkuudella. Huoltovarmuusorganisaation tulee vastata muutoksiin toimintaympäristössä ja elinkeinorakenteessa, jolloin se ei ole sellainen staattinen kokonaisuus, jota kannattaa kuvata tavoitepäätöksen kaltaisessa dokumentissa. Huoltovarmuuskeskus kannattaa kuvaa poistettavaksi.

Virkkeeseen: ”Huoltovarmuusorganisaation sektorit ja poolit muodostavat yhteistyörakenteen, jossa katetaan laajasti huoltovarmuuden kannalta olennaiset arvo- ja toimitusketjut sekä niissä vaikuttavat keskeiset toimijat.” esitetään muutettavaksi muotoon: ”Huoltovarmuusorganisaation sektorit, poolit ja toimikunnat muodostavat yhteistyörakenteen, jossa katetaan laajasti huoltovarmuuden kannalta olennaiset arvo- ja toimitusketjut sekä niissä vaikuttavat keskeiset toimijat.”

Virke: ” Huoltovarmuuskeskuksen tehtävänä on tukea huoltovarmuuskriittisiä yrityksiä laajentamaan varautumistaan siten, että huoltovarmuus kyetään turvaamaan mahdollisimman hyvin normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.” Ehdotetaan muutettavaksi: ”Huoltovarmuuskeskuksen tehtävänä on tukea huoltovarmuuskriittisiä yrityksiä siten, että huoltovarmuus kyetään turvaamaan mahdollisimman hyvin normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa”.

2.2 Huoltovarmuuden pohjoismainen, eurooppalainen ja globaali ulottuvuus

Virke: ”Kansainvälisen huoltovarmuustyön toimintamalleja ovat yhteiset varastot, mekanismit kansainvälisen avun antamiseksi ja vastaanottamiseksi, tuotantovaraukset, yhteishankinnat sekä tutkimus- ja kehittämisspolitiikka.” Ehdotetaan muutettavaksi muotoon: ”Kansainvälisen huoltovarmuustyön toimintamalleja voivat olla esimerkiksi yhteiset varastot, mekanismit kansainvälisen avun antamiseksi ja vastaanottamiseksi, tuotantovaraukset, yhteishankinnat sekä tutkimus- ja kehittämisspolitiikka.”. Muokkauksen perusteena on se, että listaus ei ole kattava, joten se kannattaa jättää avoimeksi.

Virke: ”Lisäksi on huolehdittava EU:n sisämarkkinoiden toimivuudesta erilaisissa kriisitilanteissa sekä sellaisen tuotannon ylläpitämisestä, joka mahdollistaa kriittisen teollisuuden riittävän tuotantokyvyn EU alueella.” ehdotetaan muutettavaksi: ”Lisäksi on huolehdittava EU:n sisämarkkinoiden toimivuudesta erilaisissa kriisitilanteissa sekä sellaisen tuotannon ja logististen yhteyksien ylläpitämisestä, joka mahdollistaa kriittisen teollisuuden riittävän tuotantokyvyn EU alueella.”

Virketä: ”Kansallisen kriisinsietokyvyn vahvistaminen on Naton jäsenten omalla vastuulla, mutta Nato asettaa jäsenvaltioille yhteisiä tavoitteita, seuraa niiden täyttymistä ja tukee jäsenvaltioita tavoitteiden saavuttamisessa.” ehdotetaan jatkettavan: ”mukaan lukien isäntämaatukea koskevissa järjestelyissä. Nämä tulee huomioida kansallisessa huoltovarmuustyössä osana kokonaisuun puolustusta.”.

Osioon 2.2 olisi hyvä saada maininta EU:ssa ja Natossa tehtävän työn yhteensovittamisesta ja komplementaarisuuden tavoittelusta. Osiossa voitaisiin myös mainita muut huoltovarmuuden kannalta merkitykselliset kansainväliset foorumit.

Lausunnot lukuun 3. Kehittämiskohteiden taustat ja tavoitteet

3.1 Huoltovarmuuskriittinen infrastruktuuri

Huoltovarmuuskriittinen infrastruktuuri ei ole terminä Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan vakiintunut. Yleensä on käytetty vain termiä kriittinen infrastruktuuri. Jos halutaan käyttää luonnoksessa olevaa muotoilua, se tulisi avata ja selkiyttää ero kriittiseen infrastruktuuriin.

Virkkeeseen: ”Muun muassa energian tuotanto-, siirto- ja jakelujärjestelmät ja raaka-aineiden hankinta, liikenne- ja logistiset palvelut ja liikenneverkot, vedenalaiset kaapelit ja putket,

yhteiskunnan tietovarannot ja tietojärjestelmät sekä viestintäverkot ja -palvelut, maksu- ja arvopaperiliikennejärjestelmät, turvatut aika- ja paikannusjärjestelmät, tietoliikenne- ja ympäristöolosuhteiden seurantajärjestelmät sekä Puolustusvoimien ja muiden viranomaisten työtä tukevat satelliittipalvelujärjestelmät, avaruustoiminnan mahdollistavat (fyysiset ja muut) rakenteet sovelluksineen sekä elintarvike-, vesi- ja jätehuolto ovat osa kriittistä infrastruktuuria.” esitetään lisättäväksi tummennetulla esitetty kohta. Tällä lisäykselläkin kyseinen virke on osin ongelmallinen ja esim. myös liikenneverkot ja logistiset palvelut tukevat Puolustusvoimien ja muiden viranomaisten työtä.

Virke: ”Myös kiinteistöomistusta valvotaan huoltovarmuuden turvaamisen näkökulmasta kiinteistöhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain (470/2019) mukaisesti.” esitetään muutettavaksi muotoon: ”Myös kiinteistöomistusta valvotaan huoltovarmuuden turvaamisen näkökulmasta eräiden kiinteistöhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain (470/2019) sekä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annetun lain (486/2019) mukaisesti.”. Perustelu muutokselle on se, että molemmissa laeissa huoltovarmuuden varmistaminen on yksi soveltamisen perusteista.

3.2 Digitaalinen yhteiskunta

Luvussa ei mainita tai todeta, että Huoltovarmuuskeskus tukee mainittujen asioiden kehittämistä ja edistämistä. Sekä Huoltovarmuuskeskuksen että muiden viranomaisten rooli ja vastuut jäävät määrittelemättä. Osiota olisi hyvä muokata aktiivisempaan suuntaan.

Virkkeen: ”Huoltovarmuutta uhkaavaa kyberturvallisuutta vahvistetaan tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti huomioiden sen, että iso osa kriittisestä infrastruktuurista on yksityisessä omistuksessa.” muotoilua tulisi muuttaa.

Aiemmissä luonnoksissa käytetty termi informaatiovaikuttaminen on muutettu nyt muotoon ”disinformaatio”. Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan tämä tulisi muuttaa takaisin alkuperäiseen termiin. Kansallisessa riskiarviossa uhkakuvana on esitetty jo aiemmin ”informaatiovaikuttaminen”. Osiossa on myös mainittu Huoltovarmuuskeskuksen tukema informaatiovaikuttamisen osaamiskeskus ja tämä osaamiskeskus torjuu nimenomaan informaatiovaikuttamista, joka on järjestäytyneitä vihamielistä toimintaa, eikä disinformaatiota, joka on yksinkertaistettuna väärän tiedon levittämistä.

3.3 Kansalaisvarautuminen

Osiossa käytettyä termiä ”kriisinkestokyky” vakiintuneempi termi on ”kriisinsietokyky” ja Huoltovarmuuskeskus esittääkin termiä muutettavaksi.

”Kansalaistaidot” käsitteenä on esitettyssä yhteydessä liian abstrakti käsite synnyttääkseen kohdennettuja ja relevantteja toimenpiteitä. Mikäli ”kansalaistaidot” termi jätetään, tulisi riittävällä tarkkuudella avata mitä kansalaistaidoilla tarkoitetaan huoltovarmuuden näkökulmasta.

Osion toinen kappale esitetään muutettavan muotoon: "Viranomaiset ja järjestöt ovat laatineet yhdessä 72 tunnin varautumissuosituksen kotitalouksille. Suosituksen ympärille on rakennettu myös koulutusjärjestelmä. Näiden ohella selvitetään mahdollisuutta kehittää valtakunnallisesti paikalliset yhteisöt osallistavaa varautumistoimintaa."

Kappale: " Henkinen kriisinsietokyky on osa kokonaisturvallisuutta. Hyvä henkinen kriisinkestävyys edistää kriiseistä toipumista. Kulttuuriala on myös yksi henkisen kriisinkestävyuden luoja ja ylläpitäjä." esitetään muutettavaksi muotoon: " Henkinen kriisinsietokyky on osa kokonaisturvallisuutta. Hyvä henkinen kriisinkestävyys edistää kriiseistä toipumista. Kulttuuriala on myös yksi henkisen kriisinkestävyuden luoja ja ylläpitäjä. Huoltovarmuuskeskus selvittää alan yhteistyön kehittämistä henkisen kriisinkestävyuden näkökulmasta."

3.4 Huoltovarmuuden alueellinen ulottuvuus

Luvun alussa olisi hyvä esittää yleinen kuvaus alueellisen huoltovarmuustoiminnan tavoitteista ja tehtävistä kokonaisuuden selkeyttämiseksi. Esimerkiksi: "Aluetason huoltovarmuustoiminnalla tähdätään siihen, että huoltovarmuuden kannalta kriittiset alueelliset toiminnot on turvattu erityisesti pitkäkestoisissa ja vakavissa häiriötilanteissa eri toimijoiden yhteistyössä. Aluetason huoltovarmuustoiminta tukee eri toimijoiden häiriönsietokykyistä yhteistoiminnan kehittämistä.

Alueellisen huoltovarmuustoiminnan päätehtäviä ovat elinkeinoelämän ja viranomaisten jatkuvuudenhallinnan tukeminen ja varautumistoimien yhteensovittaminen, elinkeinoelämän varautumisen yhteistoimintaverkostojen ylläpito ja kehittäminen, alueellinen riskiarviointi huoltovarmuuden näkökulmasta sekä alueellisen huoltovarmuuden jatkuva kehittäminen."

Osion toinen kappale, joka alkaa: " Valtion aluehallintouudistuksen osana..." tulisi kirjoittaa uudelleen, sillä on olemassa vaara, että kyseinen sisältö jää virheelliseksi. Valtion aluehallintouudistus on paraikaa valmistelussa ja tässä yhteydessä tullaan mm. päättämään alueellisen varautumisen yhteensovittamistehtävien järjestämisestä. Elinvoimakeskukset ovat vain yksi vaihtoehto kyseessä olevien tehtävien järjestämisestä vastaavaksi organisaatioksi. Yleisempänä kirjauksena voisi tässä yhteydessä olla: "Valtion aluehallintouudistus huomioidaan alueellisessa huoltovarmuustoiminnassa ja yhteensovittamista alueellisiin varautumisen yhteensovittamistehtävien kanssa jatketaan."

Virkettä: "Verkostoyhteistyössä tunnistetaan ja huomioidaan maaseutualueilla ja erityisesti harvaan asutuilla alueilla toimivat kolmannen sektorin toimijoiden rooli." esitetään poistettavaksi, sillä siinä jää epäselväksi se, miten tunnistaminen ja huomioiminen verkostoyhteistyössä tulisi tehdä.

3.5 Huoltovarmuuden tilanneseuranta ja ennakointi

Osiossa olevaa virkettä: "Kattava tilannekuvatyö edellyttää riittävien tiedonsaantioikeuksien varmistamista tarvittaville viranomaistoimijoille." ehdotetaan muutettavaksi muotoon: " Kattava

tilannekuvatyö edellyttää riittävien tiedonsaantioikeuksien varmistamista Huoltovarmuuskeskukselle ja muille tarvittaville viranomaistoimijoille.”

3.6 Osaaminen ja osaavan työvoiman saatavuus

Osiassa olisi hyvä huomioida myös turvallisuus selvitysten merkitys työvoiman saatavuudelle. Varsinkin häiriötilanteissa toiminnan skaalaamisen yksi pullonkaula on pitkät odotusajat turvallisuus selvitysten tekemisessä.

Lausunnot lukuun 4. Toimialakohtaiset huoltovarmuustavoitteet ja kehittämiskohteet

Esitetään muutettavaksi ”Huoltovarmuuden toimialakohtaisessa varautumisessa...” muotoon ”toimialakohtaisessa ja alueellisessa varautumisessa”.

4.1 Energiahuolto

Osiassa tulisi määritellä tarkemmin sähköhuollon ja resilienssin tavoitetaso. Sähköistyminen etenee vauhdilla ja uudet teknologiat sekä nousevat tuotantomuodot monimutkaistavat energian kriittisiä rakenteita. On selvitettävä, millaisia toimenpiteitä ja reagointia voimakkaasti sähköistyvä ja monimutkaistuva yhteiskunta edellyttää pitkällä aikavälillä, ja onko muutoksiin riittävästi varauduttu.

Virkkeen: ”Energiajärjestelmä sähköistyy ja tuuli- ja aurinkoenergian tuotanto lisääntyy nopeasti, minkä vuoksi säästä riippumattomien ja säätökykyisten energiantuotantotapojen toimintaedellytykset sekä kysyntäjouston ja energianvarastoinnin kehittäminen on varmistettava” jatkoksi esitetään lisättäväksi ”ja riittävä sähkötehon tarve on varmistettava”.

Lämmöntuotannon sähköistymistä käsittelevässä kappaleessa olisi hyvä jotenkin huomioida, että sähköistymiskehitys korostaa myös sähköverkkojen (siirto- ja jakeluverkot) merkitystä. Sähköverkkoihin kohdistuu myös pitkällä aikavälillä merkittäviä investointitarpeita. Näistä syistä riittävä verkkoinvestointien taso on sähköhuollon resilienssin perusta.

Virkettä: ”Energia-alalla varautumissuunnitteluelvoitetta on laajennettava kaukolämpöyhtiöihin CER-direktiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä.” tulisi muokata tai jatkaa niin, että varautumisvelvoite koskee kaiken kokoisia kaukolämpöyhtiöitä, koska nykyisen käsityksen mukaan CER-direktiivin velvoitteet koskevat vain muutamia suurimpia kaukolämpöyhtiöitä.

Lause ”Materiaalisen varautumisen kehittämistä on arvioitava erityisesti kriittisten varaosien osalta.” on tärkeä ja ajankohtaisten tapahtumien valossa korostuu yleisemminkin kriittisten prosessilaitteiden osalta. Lause kuitenkin hieman hautautuu puuperäisiä polttoaineita käsittelevään kappaleeseen. Huoltovarmuuskeskus esittää lausetta omana kappaleenaan esim. muodossa ”Energiahuollon materiaalisen varautumisen kehittämistä on arvioitava erityisesti kriittisten varaosien osalta.”

Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan on hyvä, että puupolttoainehuolto on tavoitepäätoimissa mukana ja se on tärkeä kehitettävä osa-alue. Yleisesti tunnistetut keinot ovat hyviä ja ohjaavat toimintaa tehokkaasti. Selväpiirteinen ratkaisu olisi puun huoltovarmuusvarastointi huoltovarmuuskäyttöön suunnitellussa puuterminaaliverkostossa. Huoltovarmuuskokoluokan puun

varastointi ml. terminaalikapasiteetti on kuitenkin erittäin kallis toteutettava (riippumatta siitä miten kustannukset jakautuisivat valtion ja yritysten välillä). Kustannukset huomioiden voisi siis olla perusteltua tarkastella myös muita vaihtoehtoja osaratkaisuna rinnalla (esim. korvaavat energialähteet/polttoaineet), tuomaan sietoisuutta puupolttoainehuollon häiriöille.

Kappale: ” Polttoaineiden varastoinnin taso on määriteltävä kriisiajan tarpeen perusteella, jolloin on arvioitava muun muassa sähkön- ja lämmöntuotannon kapasiteetin sekä liikenteen ja Puolustusvoimien kulutustarvetta. Lähtökohtana arvioinnille on vähintään viiden kuukauden kriisiajan energian tarve. Öljyn varastoinnissa on huomioitava myös kaasun saannin ongelmatilanteet. Fossiilisilla polttoaineilla on tärkeä rooli varautumisessa hyvän varastoitavuutensa ansiosta. Uusiutuvien polttoaineiden huoltovarmuusvarastointia on arvioitava.

Varmuusvarastoinnista vastaa Huoltovarmuuskeskus. Velvoitevarastoinnista vastaavat yritykset.” esitetään muutettavaksi muotoon: ” Polttoaineiden varastoinnin taso on määriteltävä kriisiajan tarpeen perusteella, jolloin on arvioitava muun muassa sähkön- ja lämmöntuotannon kapasiteetin sekä liikenteen ja Puolustusvoimien kulutustarvetta. Lähtökohtana arvioinnille on pitkäkestoisen, vähintään usean kuukauden vakavan kriisi- ja häiriötilanteen energian tarve. Öljyn varastoinnissa on huomioitava myös kaasun saannin ongelmatilanteet. Fossiilisilla polttoaineilla on tärkeä rooli varautumisessa hyvän varastoitavuutensa ansiosta. Uusiutuvien polttoaineiden huoltovarmuusvarastointia on arvioitava. Varmuusvarastoinnista vastaa Huoltovarmuuskeskus. Velvoitevarastoinnista vastaavat yritykset.”

Osiassa otetaan paikoin selvästi pidemmälle tulevaisuuteen katsova näkökulma ja näissä kohdissa olisi hyvä huomioida myös pienydinreaktorit sekä sähkön- että lämmöntuotannossa.

4.2 Kuljetusten jatkuvuus

Kappaletta: ” Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ja väestön toimeentulon tarvitsemien kuljetusten edellytykset turvataan kaikissa tilanteissa. Kuljetusten infrastruktuuri ja keskeiset logistiset ketjut sekä kriittisen kuljetuskaluston EU-sääntelyn mukainen huolto-, korjaus- ja varaosapalvelu ja käyttövoiman saanti varmistetaan.” tulisi korjata, sillä EU-sääntelyn mukaista huolto-, korjaus- ja varaosapalvelua ei ole määritelty. Käyttövoiman osalta kirjaus on kunnossa.

Lause: ” Kotimaisten varustamojen aluskannan säilymisestä huolehditaan.” esitetään muutettavaksi muotoon: ” Kotimaisten varustamojen aluskannan uusiutumista ja kehittämisestä huolehditaan.”

Osiassa esitetty ”vakuustakuu” on virheellinen ilmaisu, joka tulisi muuttaa muotoon ”vakuutustakuu”.

Väyläinfrastruktuuria käsittelevässä kappaleessa rataverkkoa käsittelevä lause nousee liikaa esiin suhteessa muuhun kokonaisuuteen. Lause toimisi paremmin kappaleen viimeisenä lauseena.

4.3 Elintarvikehuolto

Osiota olisi hyvä täsmentää niin, että vastuutahot tavoitteiden saavuttamiseksi määriteltäisiin paremmin. Esim. lauseessa: ”Tulevaisuudessa ruokapalveluita tarjoavat toimijat huomioidaan aikaisempaa paremmin.” ei käy ilmi se, kuka huomioi ja miten.

4.4 Vesihuolto

Osion viimeinen virke ehdotetaan muutettavan muotoon: "Huoltovarmuuskriittiset toimijat määrittelevät veden tarpeensa, suunnittelevat toimintaansa vesihuollon häiriötilanteissa sekä järjestävät tarpeen mukaan vaihtoehtoisen vedensaannin yhteistyössä vesihuoltolaitosten kanssa."

4.5 Jätehuolto

Osion loppuun esitetään lisättäväksi: "Huoltovarmuusorganisaation poolit ja toimikunnat tunnistavat jätehuoltoon liittyviä keskinäisriippuvuuksia, joilla on merkitystä huoltovarmuuskriittisten toimintojen häiriintymisen mekanismeihin ja huoltovarmuuden turvaamiseen."

4.6 Kriittinen teollisuus

Huoltovarmuuskeskus kirjoittaisi luonnoksessa esitetyn osion muotoon: "Suomen talous on riippuvainen menestyvästä vientiteollisuudesta. Suomalaisen teollisuuden toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn varmistaminen on huoltovarmuuden perusta. Valtio edistää huoltovarmuudelle kriittisen teollisuuden tuotannon, tarvittavan osaamisen ja tuotekehityksen sekä tutkimuksen säilymistä Suomessa. Vastuuministeriöt edistävät kilpailukykyistä elinkeinoelämän toimintaympäristöä sekä varmistavat viranomaistoimin hyödyketuotannon turvaamisen ja kriittisen tuotannon toimintaedellytyksiä. Tavoitteita tukee valmistettava pitkäjänteinen teollisuuspoliittinen strategia.

Vastuuministeriöt ja Huoltovarmuuskeskus yhdessä huoltovarmuusorganisaation kanssa kehittävät kriittisen teollisuuden materiaalista varautumista sekä tukevat yritys- ja toimialakohtaista varautumista sekä jatkuvuudenhallintaa. Kriittiset toimijat vastaavat osaltaan organisaationsa jatkuvuudenhallinnasta sekä huoltovarmuutta tukevien varautumistoimenpiteiden kehittämisestä ja toteuttamisesta.

Kriittisen teollisuuden materiaalista varautumista on valikoidusti kasvatettava ja materiaallisen varautumisen keinovalikoimaa laajennettava. Osana materiaallisen varautumisen kehittämistä seurataan aktiivisesti myös Euroopan Unionin tavoitteita talousalueen omavaraisuusasteen ja huoltovarmuuden parantamiseksi. Esimerkiksi kriittisten mineraalien ja metallien saatavuuden varmistamisen merkitys on noussut puhtaasti energian kasvavan kysynnän ja geopoliittisen tilanteen vuoksi. Saatavuuden turvaamiseen ja paremman tilannekuvan luomiseen kehitetään uusia työkaluja ja menettelytapoja. Kehittämistyötä tehdään yhteistyössä julkisen sektorin ja elinkeinoelämän kesken.

Valtion varmuusvarastoja sekä turvavarastointia kriittisen teollisuuden toimintavarmuuden tukena on kehitettävä. Lisäksi kriittisen teollisuuden osalta on kehitettävä sekä hyödynnettävä sopimuksiin perustuvia kumppanuus- järjestelyitä. Sopimusperusteista varautumista on lisättävä.

4.8 Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä sosiaaliturva

Virkettä: "Sosiaali- ja terveydenhuollon valmius ja varautuminen perustuvat viiden yhteistyöalueen sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalan muodostamaan kansalliseen kokonaisuuteen."

tulisi täsmentää tai muuttaa niin, että siinä huomioidaan se, että terveydenhuollon huoltovarmuustyö ei rajoitu viiteen yhteistyöalueeseen, sillä alueelliset erot maantieteellisessä sijainnissa edellyttävät resilienssin kehitystyötä kaikilla YTA-alueilla.

Virkkeessä: ”Huoltovarmuusorganisaatio tukee materiaalisen varautumisen ja yksityisen sektorin valtakunnallisen tilannekuvan muodostamista.” voisi huomioida, että HVK osallistuu tilannekuvatyön kehittämiseen, jota mm. lääketietovarannon poikkihallinnollinen hanke edustaa.

Osioon olisi hyvä sisällyttää se, että varmuusvarastot täydentävät jo olemassa olevia lakisääteisiä lääkkeiden velvoitevarastoja ja että velvoitevarastojen osalta säädöspohjaa uudistetaan.

4.9 Rahoitus- ja vakuutuspalvelut

Otsikkoon esitetään lisättäväksi ”taloushallinto” ja osioon lisättäväksi virkkeet: ” Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittiset finanssialaan liittyvät toiminnot käsittävät rahoitus- ja vakuutuspalvelujen tarjoamisen sekä taloushallinnon.” ja ” Väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömien taloushallintoalan palveluiden varautumista kehitetään Huoltovarmuusorganisaation tuella. Taloushallinnon varautumisen kehittämisessä keskeisiä palveluita ovat palkkahallintopalvelu, osto- ja myyntilaskujen käsittely sekä maksuliikenteen hoito.”.

Virkkeessä: ” Rahoitusala on erittäin riippuvainen muun muassa muualla Euroopassa sijaitsevista palveluista ja infrastruktuurista, digitaalisen yhteiskunnan laaja-alaisesta toiminnasta, tietoliikenteestä, sekä jatkuvasta sähkösaannista.” termi ” rahoitusala” esitetään muutettavaksi muotoon ”finanssiala”, jolloin koko alan riippuvuus tulee katetuksi.

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuustoiminnan rahoitus ja kehitys

-

Lausunnot lukuun 6. Valtioneuvoston tavoitteiden seuranta

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

-

Nikula Nuutti
Huoltovarmuuskeskus